EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.6.5.
COM(2024) 231 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Éves jelentés az Európai Unió kutatási és technológiafejlesztési tevékenységéről, valamint a Horizont Európa és a Horizont 2020 keretprogram 2023. évi nyomon követéséről

1. HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK

Ez a jelentés (nem teljes körű) áttekintést nyújt az EU 2023. évi kulcsfontosságú kutatási és innovációs tevékenységeiről, valamint a Horizont Európa, a Horizont 2020 és az Euratom kutatási és képzési programjának nyomon követéséről.

A javaslat az Európai Unió működéséről szóló szerződés 190. cikkével és az Euratom-Szerződés 7. cikkével összhangban készült, a Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram létrehozásáról szóló (EU) 2021/695 európai parlamenti és tanácsi rendelet 50. cikkével és az Európai Atomenergia-közösség kutatási és képzési programjának létrehozásáról szóló (Euratom) 2021/765 tanácsi rendelet 12. cikkével összefüggésben.

2. POLITIKAI HÁTTÉR ÉS SZAKPOLITIKAI FEJLEMÉNYEK

2023 számos globális kihívás éve volt. Az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, a szennyezés, a digitális átállás, az egészségügyi veszélyek és a népesség elöregedése nagy keresletet eredményezett a K+I-alapú megoldások iránt. Az instabil geopolitikai környezet, különösen Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja ugyancsak befolyásolta a K+I szakpolitikai döntéshozatalt.

2.1. Ukrajna és az EU belső biztonsága

A Bizottság továbbra is támogatást nyújtott Ukrajnának, három fő célkitűzésre összpontosítva:

1. a tudomány és az ukrán kutatók támogatása Ukrajnában illetve a nekik menedéket adó országokban;
2. Ukrajna uniós integrációra irányuló erőfeszítéseinek felgyorsítása a K+I területén;
3. a K+I szerepének hangsúlyozása a kulcsfontosságú politikai és operatív kereteken belül Ukrajna helyreállításának előmozdítása érdekében.

A Bizottság Ukrajna-eszközről szóló rendeletre irányuló javaslata fontos hivatkozásokat tartalmaz a kutatási infrastruktúra újjáépítésére.

Decemberben avatták fel Kijevben a Horizont Európa Irodát, amelynek feladata a finanszírozási lehetőségek előmozdítása és a pályázók támogatása. Az esemény emellett egy 20 millió EUR összegű kezdeményezés politikai elindításaként is szolgált az áttörést hozó ukrán innovátorok támogatására.

Az EU belső biztonságának növelése, lakosságának és kritikus infrastruktúrájának kiber- és fizikai fenyegetésekkel szembeni védelme, valamint a katasztrófákkal szembeni reziliencia növelése érdekében a következő intézkedések születtek:

- Az EU a 2023–2027-es időszakra vonatkozóan kidolgozta az első, az európai integrált határigazgatásra vonatkozó többéves stratégiai szakpolitikáját, amelyben a K+I horizontális elemként támogatja az olyan intézkedéseket, mint a határellenőrzések elvégzése.
- Az Európai Parlament és a Tanács felhatalmazást adott az Európai Unió új Kábítószer-ügynökségének létrehozására, amelynek feladatai különféle K+I tevékenységeket foglalnak magukban.

- A Bizottság közzétett egy közleményt a drónok jelentette potenciális fenyegetések elleni fellépésről, és meghatározta, hogy az uniós finanszírozású kutatás hogyan kezeli a drónok jelentette fenyegetéseket.
- A Bizottság biztonsági kutatási eseményt szervezett, amelyen több mint 1 000 politikai döntéshozó, kutató, biztonsági szakember és iparági képviselő vett részt annak megvitatása céljából, hogy a biztonsági kutatás hogyan teheti ellenállóbbá az EU-t.
- Elfogadták a 2023–2027-es időszakra szóló uniós biztonságos konnektivitási programot azzal a céllal, hogy K+I tevékenységeken alapuló, világűrbe telepített műholdas kommunikációs szolgáltatások álljanak az EU rendelkezésére.
- A Tanács jóváhagyta a felülvizsgált uniós tengeri védelmi stratégiát és annak cselekvési tervét, amely számos, az új biztonsági fenyegetések kezelésére irányuló K+I-vel kapcsolatos intézkedést tartalmaz.

2.2. Az EU nyitott stratégiai autonómiája, gazdasági biztonsága és nemzetközi együttműködése

Az európai gazdasági biztonsági stratégia a kutatás és az innováció általános megközelítésével összhangban az EU gazdasági nyitottságát és a kutatás biztonságának megőrzését egyaránt biztosítani kívánja. A K+I kulcsszerepet játszik a stratégia mindhárom prioritásában: támogatás, védelem és partnerségek kialakítása.

Támogatás:

A gazdasági biztonsági stratégia előmozdítja a versenyképességet azáltal, hogy a Horizont Európa programon keresztül ruház be a gazdasági biztonság szempontjából kritikus stratégiai technológiákba, például a fejlett félvezetőkbe és a kvantuminformatikába.

A Stratégiai Technológiák Európai Platformja pénzügyi támogatást javasolt a kritikus technológiákhoz és az EU rezilienciájának fokozásához. A Bizottság emellett javaslatot tett a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabályra és a nettó zéró kibocsátási célt szolgáló iparról szóló jogszabályra, amelyek több K+I-t mozdítanak elő azokon a területeken, amelyek növelni fogják az EU rezilienciáját.

Védelem:

A kutatásbiztonság javítása kulcsfontosságú az EU nyitott stratégiai autonómiájának védelméhez a meglévő eszközök szisztematikus érvényesítésének biztosításával, valamint a fennmaradó hiányosságok azonosításával és megszüntetésével. 2023-ban az alábbi intézkedések alkalmazására került sor:

- A Horizont Európa projektek biztonsági értékelése 118 (2022-ben 68) javaslat átvilágítását foglalta magában, amelyek közül 20-at nemzetbiztonsági szakértőkkel együttműködve biztonsági ellenőrzési eljárásnak vetettek alá.
- A Horizont Európáról szóló rendelet lehetőséget biztosít a részvétel korlátozására az EU stratégiai eszközeinek, érdekeinek, autonómiájának vagy biztonságának védelme érdekében (22. cikk, (5) bekezdés).
- A K+I külföldi beavatkozás kezelésére szolgáló eszköztárral összhangban a Bizottság a K+I külföldi beavatkozásokkal kapcsolatos kölcsönös tanulási gyakorlatokat szervezett, amelyeken 14 tagállam képviselői vettek részt.

Partnerségek kialakítása:

A Bizottság megerősítette a K+I együttműködést az alábbiakkal:

- az Egyesült Államok, megújítva a tudományos és technológiai együttműködésről szóló kétoldalú megállapodást,
- Latin-Amerika és a karib-tengeri térség, ahol a vezető tisztviselők biregionális ülése kezdeményezte az együttműködés új stratégiai ütemtervének kidolgozását,
- az Afrikai Unió (AU) az AU-EU innovációs terven keresztül, amelynek célja az EU és az AU innovatív kapacitásának átalakítása a fenntartható munkahelyteremtés és növekedés előmozdítása érdekében,
- India: tiszta és zöld energiával foglalkozó munkacsoport létrehozása az EU–India Kereskedelmi és Technológiai Tanácson keresztül,
- az Atlanti-óceán egészére kiterjedő kutatási és innovációs szövetség, beleértve Norvégiát és az Egyesült Királyságot.

Az EU és Kína – stratégiai kilátások című közös közleménnyel összhangban a Bizottság folytatta az EU és Kína közötti jövőbeli kutatási és innovációs együttműködésről szóló megbeszéléseket.

2.3. Zöld és digitális átállás

Az éghajlatváltozás kezelése 2023-ban is kiemelt prioritás maradt, amint azt az európai zöld megállapodás végrehajtásának alapjául szolgáló számos uniós K+I tevékenység is bizonyítja:

- A Bizottság közzétette a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervet, valamint a nettó zéró kibocsátási célt szolgáló iparról szóló jogszabályt és a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabályt, hogy fokozza Európa „nettó zéró” iparának versenyképességét, és konkrét K+I-intézkedésekkel támogassa a klímasemleges gazdaságra való átállást, például a zöld hidrogénnel kapcsolatban.
- Új uniós jogszabályokat fogadtak el, például a RefuelEU Aviation kezdeményezést, a FuelEU Maritime kezdeményezést és az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájáról szóló rendeletet.
- Januárban a Bizottság előterjesztette a beporzókra vonatkozó új megállapodást a beporzókkal és azok pusztulásának okaival és következményeivel kapcsolatos kutatás támogatása érdekében.
- Júliusban a Bizottság előterjesztett egy irányelvjavaslatot a talajmegfigyelésről és a talaj ellenálló képességéről, novemberben pedig a reziliens európai erdők monitoringkeretéről, hogy jobb ismereteket nyújtson az európai erdőkről.
- Az éghajlat-politikai fellépések során elért eredményekről szóló 2023. évi jelentést kísérő, az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégia végrehajtásáról szóló jelentés elismeri, hogy az uniós K+I fontos szerepet játszik az éghajlatváltozáshoz való rendszerszintű alkalmazkodás előmozdításában.
- A szélenergiára vonatkozó európai cselekvési terv részeként az innovációt támogató jobb aukciós tervezés és nem áralapú odaítélési feltételek.
- A villamosenergia-hálózatokra vonatkozó uniós cselekvési terv megjegyzi, hogy a kutatás és innováció kulcsfontosságú ahhoz, hogy a villamosenergia-hálózatok intelligens hálózatokká fejlődjenek, digitálissá váljanak, valós időben nyomon lehessen őket követni, továbbá távirányításúak és kiberbiztonságosak legyenek.
- A stratégiai energiatechnológiai terv felülvizsgálatáról szóló közlemény a tiszta energiával kapcsolatos kutatásban való együttműködés révén támogatja a tiszta,

hatékony és költségek tekintetében versenyképes energetikai technológiák fejlesztését.

- A karbonszegény technológiákra, a körforgásos gazdaságra és a digitális átállásra vonatkozó új európai innovációs menetrend szerinti intézkedések hozzájárultak a zöld és digitális átállás célkitűzéseinek eléréséhez.
- Decemberben a Bizottság elfogadta az „egy anyag – egy értékelés” csomagot, amely három jogalkotási javaslatot tartalmaz a vegyi anyagokkal kapcsolatos tudásbázis javítása érdekében.
- Az EU kiterjesztette az Innovációs Alap alkalmazási körét és méretét, amely kulcsfontosságú uniós finanszírozási eszköz a K+I-eredmények hasznosítására és a nettó zéró és innovatív technológiák bevezetésére Európa dekarbonizációja érdekében.
- A javításhoz való jogról szóló javaslat és a mikroműanyagokkal kapcsolatos kezdeményezések, a termékek körforgásos jellegének javítását és a mikroműanyag-szennyezés megelőzését célzó uniós K+I projektek eredményeire építve.
- A harmadik Agrárkutatási konferencia meghatározta a mezőgazdaság, az erdészet és a vidéki területek jövőbeli kutatását és innovációját.
- A Food 2030 kezdeményezés keretében decemberben konferenciát tartottak, és jelentést tettek közzé, amely felvázolja az élelmiszer-átalakítási K+I-útvonalakat.
- A Bizottság elfogadta a halászati és óceánpolitikai csomagot, beleértve a tengeri cselekvési tervet is, amelynek egy része a kutatás és az innováció megerősítésére összpontosít.
- 2023-ban elfogadták a vegyi anyagokra, az építőiparra és a textiltermékekre vonatkozó átállási útvonalakat, amelyek konkrét kutatási intézkedéseket határoznak meg a zöld átállás lehetővé tétele érdekében.
- A csipekről szóló európai jogszabály 2023 szeptemberében lépett hatályba, és célja, hogy a félvezető technológiák és alkalmazások terén végzett erőteljes kutatási tevékenységek révén fokozza Európa versenyképességét és rezilienciáját.
- A Bizottság közleményt fogadott el az EU hosszú távú versenyképességéről, amely a K+I-t a hosszú távú versenyképesség egyik fő mozgatórugójaként emeli ki. Például adózási ösztönzőket, köz- és magánszféra közötti partnerségeket és nagyszabású projekteket javasol, különösen a tiszta technológia, a digitalizáció és a biotechnológia kulcsfontosságú területein.

2.4. Partnerség a tagállamokkal

December elejéig a tagállamoknak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz megfelelő kifizetéseinek fogadásához elérendő, a K+I-vel kapcsolatos 613 mérföldkőből 87-et sikerült elérniük (ez körülbelül 14 %). 5,98 milliárd EUR-t folyósítottak a tagállamoknak, ami a K+I-re elkülönített teljes támogatás (48 milliárd EUR) mintegy 12,5 %-át teszi ki.

2023-ban a Bizottság és a tagállamok közötti kétoldalú megbeszéléseket megerősített párbeszédek révén konszolidálták, amelyek célja az országspecifikus megközelítések kialakítása.

Az EU a szakpolitika-támogató eszköz összehangolt bevezetése révén K+I-rendszerük javításához is támogatást nyújtott a tagállamoknak. Ez egyúttal magában foglalta a Görögországra, Horvátországra és Romániára vonatkozó konkrét projekteket, valamint a polgári szerepvállalással, az uniós kutatási küldetésekkel, az előrejelzéssel, a tudás

hasznosításával és az ipari dekarbonizációval kapcsolatos egymástól való tanulási gyakorlatok elindítását.

A kutatói karrier vonzerejének növelése érdekében a Bizottság júliusban elfogadott egy tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot a kutatási, innovációs és vállalkozói tehetségek vonzását és megtartását célzó európai keretről.

Az új Európai Kutatási Térség (EKT) megvalósításának felügyelete céljából nyomonkövetési és jelentéstételi rendszert vezettek be, és novemberben közzétették az EKT nyomon követéséről szóló első „uniós szintű jelentést”.

A Horizont Európa bővítési intézkedései keretében több célzott tájékoztató napot tartottak a kevésbé sikeres országokban.

Augusztusban a Bizottság elfogadta az európai kutatási infrastruktúra-konzorciumról szóló rendelet alkalmazásáról szóló harmadik jelentését, amely az infrastrukturális kezdeményezések jogi eszközévé vált.

2.5. A Bizottság Közös Kutatóközpontja által végrehajtott közvetlen cselekvések

A Közös Kutatóközpont (JRC) számos bizottsági kezdeményezést és tevékenységet támogatott:

- Elindította az erdőirtással és erdőpusztulással foglalkozó uniós megfigyelőközpontot, amely világszerte az erdők védelmével és helyreállításával foglalkozik.
- Elindította az Európai Algoritmikus Átláthatósági Központot, amely támogatni fogja a digitális szolgáltatások szabályozására irányuló erőfeszítéseket.
- Hozzájárult a 2023. évi stratégiai előretekintési jelentéshez, amely a fenntarthatósági átállás során meghozott társadalmi és gazdasági döntésekről szóló tudománypolitikai jelentésre épül.
- Elindította a Migrációs atlaszt, amely adatokat szolgáltat a migrációról, és tematikus részleteket tartalmaz az Oroszország agressziós háborúját követően ukrajnai lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyekről.

3. A HORIZONT EURÓPA ÉS AZ EURATOM VÉGREHAJTÁSA ÉS NYOMON KÖVETÉSE

3.1. A Horizont Európa 2023-ban – kiemelt eredmények és új jellemzők

Márciusban a Bizottság módosította a Horizont Európa 2023–2024-es időszakra szóló „fő” munkaprogramját, hogy tovább ösztönözze a társadalom polgári biztonságát és a megújuló energiát támogató K+I-t, mintegy 55 millió EUR-val, összesen több mint 13,5 milliárd EUR-ra növelve a munkaprogram költségvetését.

A Bizottság végrehajtotta a nemi esélyegyenlőségi tervre vonatkozó új támogathatósági kritériumot, és létrehozta a nemek közötti egyenlőség bajnokainak járó új uniós díjat.

Társulás a Horizont Európához

2023-ban a társult országok száma elérte a 17-et. 2024 januárjában az Egyesült Királyság 18. lett.

Új-Zéland – az EU földrajzi szomszédságán túli első társult ország – visszamenőleges hatállyal, 2023. január 1-jétől társult.

Az EU–Kanada csúcstalálkozón a vezetők bejelentették az érdemi tárgyalások lezárását. Kanada Horizont Európához való társulásáról szóló megállapodás aláírására várhatóan 2024 közepén kerül sor.

Novemberben a Bizottság jóváhagyta az EU és Svájc között tárgyalt egyetértési megállapodást, amely lehetővé tette a Svájc társulását célzó tájékozódó jellegű megbeszéléseket.

A májusi EU–Korea csúcstalálkozón bejelentették a Koreai Köztársasággal folytatandó hivatalos társulási tárgyalások megkezdését.

Technikai szinten folytatódtak a megbeszélések Japánnal és Szingapúrral a Horizont Európához való társulás kilátásairól.

3.2. A Horizont Európa nyomonkövetési adatai

Pályázati felhívások és témák

Forrás: A CPS 2024. január 9-én kivonatolt adatai

A Horizont Európa 2021–2022-es és 2023–2024-es fő munkaprogramjai keretében 2023 végéig közzétett 284 pályázati felhívás összesen 1 581 kutatási témára terjedt ki 25,6 milliárd EUR költségvetéssel. 2023 végéig e felhívások 77 %-át teljes mértékben értékelték.

A javasolt témák célja az volt, hogy olyan K+I projekteket vonzzanak, amelyek segítenek a Bizottság 2019–2024-es időszakra vonatkozó prioritásainak kezelésében. A témák mintegy 28 %-a ösztönözte vagy igényelte a nemzetközi együttműködést.

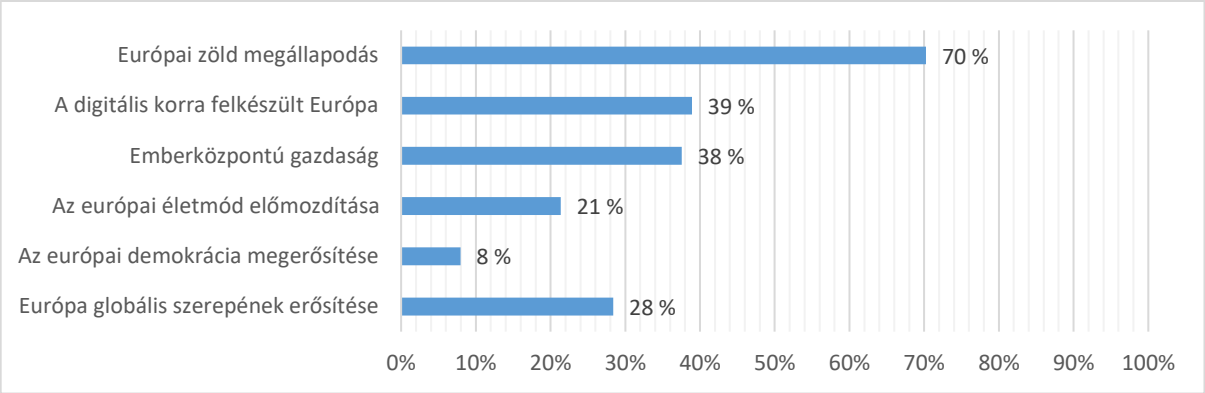

1. ábra: A Bizottság szakpolitikai prioritásaival foglalkozó témák százalékos aránya

Az Európai Kutatási Tanács munkaprogramja 4 pályázati felhívást jelentett be a felderítő kutatás támogatására, amelynek teljes költségvetése 2,12 milliárd EUR. A pályázati felhívásokat elindították és teljeskörűen értékelték.

Végezetül az Európai Innovációs Tanács mintegy 1,6 milliárd EUR értékű finanszírozási lehetőséget nyitott meg az áttörést hozó innovátorok számára a következő három fő finanszírozási rendszeren keresztül: az EIC Úttörő kutatásokat támogató programja (343 millió EUR), az EIC Átállás programja (128 millió EUR) és az EIC Akcelerátor programja (1,13 milliárd EUR).

Projektjavaslatok és sikerességi arányok

Forrás: A Horizont-javaslatok 2024. január 2-án befagyasztott eredménytáblája

A program továbbra is nagy érdeklődést váltott ki: a 2021–2023-as időszakban mintegy **64 000 támogatható pályázatot** nyújtottak be[1]. A pályázatok általános minősége változatlan maradt: a támogatható pályázatok fele (33 637, 52,6 %) elérte az értékelési pontszámküszöböt, és külső szakértők magas színvonalúnak értékelték őket.

A pályázatok sikerességi aránya (a 2022 végi 15,9 %-ról és a Horizont 2020 keretprogram szerinti 11,9 %-ról) 17,3 %-ra nőtt. Több mint 11 000 javaslatot választottak ki finanszírozásra, összesen 32,6 milliárd EUR értékben.

Az összes magas színvonalat képviselő javaslat kétharmada (67,2 %) azonban még mindig nem rendelkezik finanszírozással. A 2021–2023-as időszakban benyújtott valamennyi magas színvonalat képviselő javaslat finanszírozásához mintegy 54,4 milliárd EUR összegű kiegészítő költségvetésre lett volna szükség.

Aláírt támogatások

Forrás: A Horizont-projektek 2024. január 2-án befagyasztott eredménytáblája

A javaslatok értékelését követően **30,8 milliárd EUR** összeget ítéltek oda **10 674 vissza nem térítendő támogatás** formájában. 2023 végén néhány támogatás előkészítése még

[1] Csak a lezárt és teljes mértékben értékelt felhívások esetében.

folyamatban volt. Az átlagos támogatási összeg 2,9 millió EUR, ami magasabb, mint a Horizont 2020 keretprogram esetében (1,8 millió EUR). Az egy kedvezményezettnek nyújtott támogatások átlagos uniós finanszírozása (a támogatások 44 %-a) körülbelül 1,2 millió EUR, míg az együttműködésen alapuló támogatások esetében 4,2 millió EUR (a támogatások 56 %-a). Az együttműködésen alapuló támogatások átlagosan 11 résztvevőt érintenek.

Programrész	Támogatható javaslatok	Kiválasztott javaslatok	A javaslatok sikerességi aránya (a támogathatóság %-ában)	A kiválasztott javaslatokban igényelt uniós hozzájárulás (millió EUR)	Aláírt támogatások	Uniós hozzájárulás az aláírt támogatásokhoz (millió EUR)	Átlagos projektméret (résztvevők)	Támogatások átlagos összege (millió EUR)
I. pillér – Kiváló tudomány								
Európai Kutatási Tanács	22 856	3 235	14,2 %	5 621	2 903	4 990	1,2	1,7
Marie Skłodowska-Curie-cselekvések	17 914	2 947	16,5 %	1 684	3 090	1 719	4	0,6
Kutatási infrastruktúrák	233	130	55,8 %	870	132	873	22,5	6,6
II. pillér – Globális kihívások és az európai ipari versenyképesség								
1. klaszter – Egészségügy	2 012	438	21,8 %	3 469	439	3 408	15,5	7,8
2. klaszter – Kultúra, kreativitás és befogadó társadalom	1 591	246	15,5 %	815	225	667	11,8	3,0
3. klaszter – A társadalmat szolgáló polgári biztonság	650	94	14,5 %	424	100	428	16,7	4,3
4. klaszter – Digitális gazdaság, ipar és világűr	4 419	906	20,5 %	5 568	891	5 223	14,2	5,9
5. klaszter – Éghajlat, energiaügy és mobilitás	3 834	852	22,2 %	6 704	837	6 228	16,7	7,4
6. klaszter – Élelmiszerek, biogazdaság, természeti erőforrások, mezőgazdaság és környezet	2 221	582	26,2 %	3 637	540	3 002	18	5,6
III. pillér – Innovatív Európa								
Az Európai Innovációs Tanács*	5 631	843	15,0 %	1 356	830	2 165	3,2	2,6
Európai innovációs ökoszisztémák	1 148	247	21,5 %	232	250	224	3	0,9
Európai Innovációs és Technológiai Intézet**	21	18	85,7 %	1 173	17	913	9,7	N/A
A részvétel bővítése és az Európai Kutatási Térség megerősítése								
A részvétel bővítése és a kiválóság terjesztése	1 135	404	35,6 %	807	344	796	4,1	2,3
Az európai kutatási és innovációs rendszer megreformálása és fejlesztése	233	84	36,1 %	251	76	166	12,2	2,2

Horizont Európa program, összesen	**63 898**	**11 026**	**17,3 %**	**32 610**	**10 674**	**30 802**	**6,8**	**2,9**

1. táblázat: Pályázatok és aláírt támogatások pillérenként és programrészenként (Forrás: K+I-javaslatok és K+I-projektek 2024. január 2-án befagyasztott eredménytáblái)
**Az EIC Akcelerátor program adatai nem teljesek (a pályázatok száma) vagy hiányoznak (elfogadott uniós hozzájárulás, 2021–2022-es felhívások)*
*** Az adatok csak az EIT TIT-jeinek nyújtott „kerettámogatásokra" vonatkoznak*

Az uniós szakpolitikai prioritások kezelése

Forrás: Horizont Európa programindokolás

A kutatás és innováció jelentős szerepet játszik a zöld átállás felgyorsításában. Az előzetes nyomonkövetési adatok a 2023. évi becsült adatokkal együtt eddig azt mutatják, hogy a Horizont Európa éghajlat-politikai hozzájárulása 2023 végére megközelíti a 35 %-ot. Az előzetes/utólagos becslések azt mutatják, hogy a biológiai sokféleségre fordított kiadások a 2021. évi 7,9 %-ról 2023-ban 8,7 %-ra nőttek.

A Horizont Európa digitális átállásra irányuló beruházásai a becslések szerint a 2021–2023-as időszakban akár 14 053,2 millió EUR-t is kitesznek, ami a Horizont Európa ezen évekre szóló költségvetésének 40 %-a.

2023-ban 50 millió EUR-t különítettek el olyan projektekre, amelyek fő célkitűzése a nemek közötti egyenlőség javítása, illetve mintegy 1,7 milliárd EUR-t olyan projektekre, amelyek valamilyen módon hozzájárulnak a nemek közötti egyenlőséghez.

Pályázók és kedvezményezettek

Forrás: A Horizont-projektek 2024. január 2-án befagyasztott eredménytáblája

A program első három évében aláírt projektekben **163 különböző országból** mintegy 21 894 résztvevő képviseltette magát, köztük 34,1 %-ban kis- és középvállalkozások (kkv-k).

A támogatható kérelmek mintegy 82,3 %-a a tagállamokból származik, és e kérelmek közel 25 %-át a részvétel szélesítésében érintett országok nyújtják be.

A társult országokban található szervezetek a kérelmek 6,1 %-át, a harmadik országokban lévő szervezetek pedig az összes kérelem 11,7 %-át nyújtották be, amelyek fele egyesült királyságbeli szervezetektől érkezett.

Országcsoport	A támogatható javaslatokban szereplő kérelmek	Az összes kérelem %-a	Kérelmek sikerességi aránya	Részvétel az aláírt támogatásokban	az összes részvétel %-ában	Uniós hozzájárulás az aláírt támogatásokhoz (millió EUR)	Az aláírt támogatásokhoz való teljes uniós hozzájárulás %-a
Tagállamok	268 153	82,3 %	22,1 %	61 008	84,3 %	28 334	92 %
A részvétel szélesítésében nem érintett országok	*205 413*	*63,0 %*	*22,8 %*	*48 378*	*66,9 %*	*24 141*	*78,4 %*
A részvétel szélesítésében érintett országok	*62 740*	*19,3 %*	*19,8 %*	*12 630*	*17,5 %*	*4 193*	*13,6 %*
Társult országok	19 761	6,1 %	19,6 %	3 929	5,4 %	2 024	6,6 %
Harmadik országok	37 999	11,7 %	21,6 %	7 392	10,2 %	444	1,4 %
ÖSSZESEN	**325 913**	**100 %**	**21,9 %**	**72 329**	**100 %**	**30 802**	**100 %**

2. táblázat: A pályázók származási helye

A legnagyobb arányban felsőoktatási intézmények (33,5 %), magánszektorbeli szervezetek (30,5 %) és kutatási szervezetek (22,5 %) vettek részt.

A program **új résztvevőinek** száma a 2022. évi 36 %-ról 47 %-ra **nőtt**.

Összességében a tagállamokban található szervezetek 28,3 milliárd EUR juttatásban részesültek (a források 92 %-át). A részvétel szélesítésében érintett országok szervezetei a források 13,6 %-át kapták. A társult országokban található szervezetek részére több mint 2 milliárd EUR-t (6,6 %), a nem társult harmadik országokban lévő szervezeteknek pedig 444 millió EUR-t (1,4 %) ítéltek oda.

A kkv-k a Horizont Európa elkülönített költségvetésének 20,6 %-át (6,6 milliárd EUR) kapták, ebből 5,34 milliárd EUR-t vissza nem térítendő támogatás (a Horizont Európa elkülönített támogatási költségvetésének 17 %-a), míg 1,26 milliárd EUR-t az EIC-alapon keresztül közvetlen beruházások formájában.

Az első eredmények

Adatforrás: A 2024. január 2-án befagyasztott hatásútvonal-irányítópult

Több mint 59 000 kutató részesült továbbképzési tevékenységekhez kapcsolódó támogatásban a Horizont Európa keretében; 45 %-uk nő. Három évvel a program elindítása után a finanszírozott projektek (489 projekt, azaz az összes folyamatban lévő projekt 4,5 %-a) elkezdtek eredményeket szolgáltatni. A projektek eddig 2 843 lektorált publikációt és 1 804 innovatív eredményt hoztak létre. Az elemzés időpontjában mindössze 174 projektet (1,6 %) sikerült lezárni.

Középpontban az európai partnerségek

Adatforrás: A Horizont-projektek 2024. január 2-án befagyasztott eredménytáblája

2023 végéig a Horizont Európa 2021–2024-es időszakra szóló első stratégiai tervében meghatározott 49 partnerségből 44-et hoztak létre.

A **10 aktív közös vállalkozás** (az EUMSZ 187. cikkén alapuló intézményesített partnerségek) keretében 345 vissza nem térítendő támogatást írtak alá összesen **2,9 milliárd EUR** értékben (ez a Horizont Európa 2021–2023-ban nyújtott forrásainak 9,5 %-át jelenti). A partnerségekben mintegy 3 000 különböző szervezet vesz részt, amelyek kétharmada magánvállalkozás, 40 %-uk pedig kkv. A kedvezményezettek további 2,75 milliárd EUR-t biztosítottak, ami a projektberuházások 50 %-ának felel meg. Novemberben a szegénységgel összefüggő és elhanyagolt fertőző betegségek tanulmányozása céljából létrehozott, az európai és fejlődő országok klinikai vizsgálatok területén létrejött globális partnersége önállóságot ért el.

Ami a **társfinanszírozott partnerségeket** illeti, támogatási megállapodásokat írtak alá a II. pillérhez tartozó kedvezményezettek nyolc konzorciumával és a III. pillérhez tartozók egy konzorciumával, összesen 680 millió EUR értékben. Nyolc további partnerség előkészítés alatt állt. A partnerek a források 50–70 %-ával (további 1,65 milliárd EUR) járultak hozzá a K+I-hez.

A Horizont Európa programból a **társfinanszírozott partnerségek3,1 milliárd EUR** (körülbelül 10 %) támogatást kaptak, a projektpartnerek pedig további **0,5 milliárd EUR** összeget biztosítottak. A 2021–2023-as időszakban 460 projektet finanszíroztak 3 879 különböző szervezet részvételével, amelyek egyharmada kkv volt.

Középpontban az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT)

A 2023-ban elért eredmények:

- 1 576 fő végzett EIT-védjeggyel rendelkező mesterképzésben és doktori képzésben,
- 72 induló innovatív vállalkozást hoztak létre diákok az EIT képzésein, 97 induló innovatív vállalkozást pedig EIT innovációs projektek keretében,
- 945 induló innovatív vállalkozás kapott támogatást az EIT tudományos és innovációs társulásaitól (TIT-k),
- az EIT TIT-jei 301 innovatív terméket vagy szolgáltatást hoztak forgalomba.

Középpontban az uniós küldetések

Forrás: Horizont-javaslatok és a 2024. január 2-án befagyasztott projekt-eredménytáblák

Elkészült az uniós küldetések értékelése, amelyről a kiválasztási folyamatot, az irányítást, a költségvetést, a fókuszt és az eddig elért eredményeket elemző első közleményben számoltak be.

2023 végéig 36 küldetési pályázati felhívást tettek közzé, zártak le és értékeltek teljeskörűen. A pályázati felhívások 856 támogatható pályázatot vonzottak, ebből 215-öt választottak ki finanszírozásra, összesen 1,7 milliárd EUR értékben.

A Horizont Európa keretében 173, 2 386 résztvevőt érintő vissza nem térítendő támogatást írtak alá összesen 1,43 milliárd EUR értékben[2], amely az öt küldetés között a következőképpen oszlik meg:

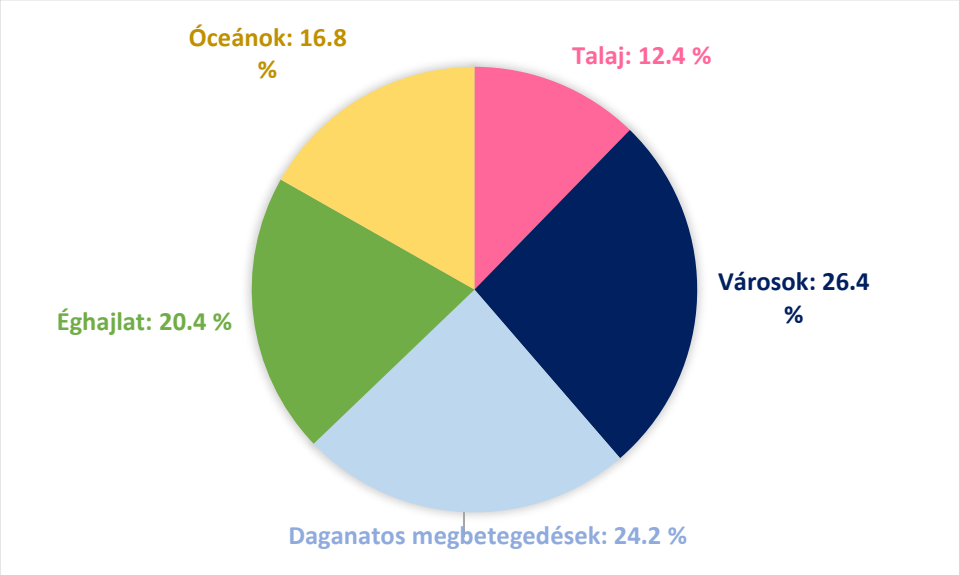

2. ábra: Küldetési támogatások %-ban

Noha még túl korai lenne teljeskörűen értékelni az öt célzott küldetés hatását, néhány kiválasztott eredményről már be lehet számolni:

[2] A horizontális projektek vagy a küldetések közötti közös projektek kiadásai egyenlő arányban oszlanak meg azon küldetések között, amelyekhez a projektek hozzájárulnak.

- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló küldetés elindította végrehajtási platformját, amely 311 régiónak és helyi hatóságnak nyújt szolgáltatásokat. Az első 21 projekt többek között az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára vonatkozó megoldások tesztelésével és bemutatásával foglalkozott.
- December elejéig több mint 2 000 személy és 370 szervezet vállalta, hogy támogatja az „Európai talajmegállapodás” küldetést. További 20 javaslatot választottak ki finanszírozásra, beleértve az első élő laboratóriumokat is.
- Az óceánjaink és vizeink helyreállítását célzó küldetés elindította a Küldetés szolgálati portált. Közel 600 fellépés alkalmával írták alá a működési szabályzatot.
- A klímasemleges és intelligens városokra vonatkozó küldetés jelentős mérföldkövet ért el, amikor az első 10 részt vevő város megkapta a küldetési címkét.

3.3. Részletes elemzés: a Horizont nyomonkövetési gyorsjelentései és egyéb tanulmányok

A Bizottság jelentést és tájékoztatót tett közzé az újonnan belépők uniós K+I keretprogramokban való részvételéről, valamint tájékoztatót a Horizont Európa 2021–2022-es időszakra vonatkozó legfontosabb végrehajtási adatairól. Továbbá jelentéseket tett közzé arról, hogy a K+I programok hogyan járultak hozzá a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platformhoz és az Éghajlatváltozási Kormányközi Testülethez.

3.4. Terjesztés és hasznosítás

A program továbbra is használta a bevált terjesztési eszközöket – a Horizont Eredményplatformot, a Horizont Eredménygyorsítót (Results Booster), a CORDIS-t, a Horizont Eredménytáblát (Dashboard) és az uniós innovációs radart – a használható eredmények biztosítására.

Emellett további terjesztési tevékenységeket is végzett:

- A Bizottság az uniós polgárok biztonságát szolgáló kutatás és innováció kiemelkedő példáit ünnepelve odaítélte a 2023. évi biztonsági innovációs díjat.
- Az Európai Biztonsági Kutatási és Innovációs Közösség keretében a bioterrorizmustól a katasztrófákkal szembeni rezilienciáig terjedő témákban 20 eseményen vettek részt a politikai döntéshozók, a kutatók, az ipar és a civil társadalom képviselői, hogy eszmecserét folytassanak, beleértve a biztonsági kutatási eredmények terjesztését is.
- A közlekedési kutatási és innovációs monitoring- és információs rendszer elemezte az európai K+I projektek mobilitási és közlekedési eredményeit.
- A készségek európai éve alkalmából a Bizottság közzétette a Cordis eredménycsomagját, amely bemutatja a Horizont 2020 keretében finanszírozott 13 kutatási projekt munkáját a képzés, az átképzés és a továbbképzés területén.
- Márciusban a *Tudomány csodálatos!* kezdeményezés Európa-szerte 4 000 diák számára tette lehetővé a vezető tudósokkal való együttműködést.
- Szeptemberben 26 országban rendezték meg az Európai Kutatók Éjszakáját, amely több mint 1,5 millió látogatót vonzott, és bemutatta a tudománynak az emberek mindennapi életére gyakorolt hatását.

- Májusban egy magas szintű rendezvény zárta *A polgárok hangja az uniós éghajlatváltozásért* elnevezésű projektet, amelynek eredményeként olyan nemzeti és európai ütemtervek születtek, amelyek konkrét intézkedéseket határoztak meg a polgárok aktív részvételével.

3.5. Az Euratom-program végrehajtása és nyomon követése a 2021–2025-ös időszakban

a) A JRC által végrehajtott nukleáris közvetlen cselekvések

A JRC támogatta az Európai Bizottságnak az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújára adott válaszát a radioaktivitással kapcsolatos környezeti megfigyelés, a nukleáris biztonság, valamint a vészhelyzeti készültség és reagálás révén.

A JRC együttműködött az OECD Nukleáris Energia Ügynökségével, és hozzájárult a kis méretű atomreaktorokról és azok dekarbonizációban betöltött lehetséges jövőbeli szerepéről szóló jelentések és esettanulmányok elkészítéséhez.

A rák kezelésére irányuló alfaterápiás tevékenység területén a JRC a Pretoriai Egyetemmel közösen megszervezte a célzott alfaterápiás TAT12 nemzetközi szimpóziumot.

Előrejelzési tevékenységeinek részeként a JRC elvégezte az éves jelentésben közzétett, nukleáris biztonsági és védelmi célú jövőfürkészést.

A JRC 111 szakértők által értékelt cikket tett közzé olyan nukleáris területeken, mint a kiégett fűtőelemek biztonsága, az anyagok, a radioaktív hulladékok kezelése, az orvosi alkalmazások vagy a környezeti sugárzás mérése. Az Európai Nukleáris Védettségi Képzési Központ programja keretében 13 képzést is biztosított a tagállamok számára.

b) Az Euratom kutatási és képzési programjának közvetett cselekvései (vissza nem térítendő támogatások)

Márciusban a Bizottság elfogadta a 2023–2025-ös időszakra szóló Euratom-munkaprogramot, amely 132 millió EUR-t bocsátott rendelkezésre EU energiabiztonságának a legmagasabb szintű biztonsági előírások melletti megvalósítására irányuló kutatásra. A nyitórendezvényen a Bizottság aláírta az EU SMR 2030: kutatás és innováció, oktatás és képzés nyilatkozatot, amelynek középpontjában a kutatásnak és innovációnak, az oktatásnak, valamint a képzésnek a kis moduláris reaktorok fejlesztésében betöltött kulcsfontosságú szerepe állt.

Augusztusban az Euratom által finanszírozott EURAMED Rocc-n-Roll projekt stratégiai kutatási ütemtervet terjesztett elő az ionizáló sugárzás orvosi alkalmazására vonatkozóan a jobb és egyénre szabott egészségügyi ellátás jegyében; az európai *rákellenes* terv és a rákellenes küldetés egyik sarokköve.

Az Euratom által társfinanszírozott partnerség, az EUROfusion a Közös Európai Tórusz eszközön keresztül megvalósította a harmadik deutérium-trícium kísérleti kampány kutatási céljait. A kísérletek megvizsgálták a fúziós folyamatokat és ellenőrzési technikákat a jövőbeli fúziós erőművek előkészítése során.

Szeptemberben a Bizottság felhívást tett közzé a SOFT 2024. évi innovációs díjára, amely elismeri és bemutatja a fúziós kutatás terén megvalósuló innovációt, és jutalmazza a kiváló kutatást.

4. KITEKINTÉS 2024-RE

2024-ben a Bizottság elfogadja a Horizont Európa következő, 2025–2027-es időszakra szóló stratégiai tervét, amely meghatározza a Horizont Európa második felének K+I prioritásait. Ennek alapján készül a Horizont Európa 2025. évi munkaprogramja.

2024-ben a Bizottság továbbra is elő fogja mozdítani az uniós küldetéseket és partnerségeket, valamint a Horizont Európa K+I tevékenységeit. Példaként említhető az EU kutatási és innovációs keretprogramjainak 40 éve, valamint az európai kutatási és innovációs napokon a pozitívabb jövő megteremtésében betöltött szerepük.